

11, 2168/a.
Biblioteca populară a „TRIBUNEI“.

Nr. 3.

732712

Ce n'a fost și nu va fi.

Poveste

de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I. I. Mera.

~~~~~  
Ediția II.  
~~~~~

—❖—
Sibiu, 1885.

Editura și tiparul Institutului tipografic,
societate pe acții.

—
4 cr. sau 15 bani exemplarul.

A fost ce a fost, că dacă n'ar fi fost nu s'ar povesti.

A fost odată, și nu tocmai de mult, un moșneag bătrân ca iarna și sărac ca vai de capul lui. Moșneagul avea trei feciori mari și toată averea lui era un amnar, o cremene și o bucată de iască, cu ajutorul cărora aprindea focul și mai gorgonia sărăcia dimpregiurul său.

Rupt de greutatea vieții și de mulțimea anilor ce împlinise moșneagul a căzut la zăcare și slăbia vedând cu ochii. Feciorii îl grijiau ca pre tată'l lor netrecând întru nimic preste voința lui și așteptau cu durere hotărârea lui Dumnezeu.

Când a simțit moșneagul că ciasul său cel de pe urmă se apropie a chemat feciorii la patul său de moarte și le-a împărțit averea ce aveau să moștenească. Drept și bun cum era moșneagul a făcut trei părți asemenea și a dat unuia amnarul, celuiialalt cremenea, ear' la al treilea bucata de iască. Bătrânul părinte și-a binecuvântat feciorii, le-a dat povețe pentru căile vieții, i-a sărutat pentru cea de pe urmă oară și a închis ochii pentru toate veacurile.

Feciorii 'l-au îngropat sărăcesce cum au putut, apoi după-ce au împărțit moștenirea părintească au plecat în lume să-și cerce norocul. Și pe rând cum le-a venit vremea s'au însurat cu câte-o mireasă inimii aleasă; că mă rog așa-i făcut omul să aibă cu cine împărți bucuriile și necazurile vieții.

Și așa spune povestea, că s'au iubit oamenii nostri cum pot să se iubească aceia, cari nu au decât sărăcia și inimile în piept.

Un lucru însă se țice că nu a plăcut celor trei cumnate.

Și acela era, că de câte ori mergeau bărbații la trebile lor trebuia să meargă totdeauna împreună, din pricină că numai toți trei cu tovarășie puteau atîta focul în locurile lor de popas. Și mă rog scîți DVoastră că omul sărac fără foc nu e om deplin. La foc se încălzește în vreme de frig, la foc își încălzește bucăturile ce câștigă cu sudoarea feții sale și focului pâlpaitor, în giurul căruia petrece nopți în neadormire, i destăinuiesc necazurile sale multe.

Astfel perdeau oamenii mai multă vreme fără folos și fără căpătare.

Ce se gîndesc cumnatele odată, să fure ele sculele de foc dela bărbați, doară-i vor despărți în oare-care-va chip, — pentru-că mă rog DVoastră, pe acele vremuri numai amnarul și cremenea putea atîta blagoslovita de flăcărenie. Se vorbesc ele

pe sub ascuns, se nu-i scie bărbații și într'o noapte, când acestia durmiau oboșiți de lucrul zilei se scoală una tiptil-tiptil, ia dela ei sculele cele cu pricină fără ca vre-unul să fi simțit ceva.

A doua zi pleacă bărbații la lucru și po-
posese preste noapte într'un codru mare și sël-
batic. Oamenii mei adună nisce surcele uscate,
mai nisce golomoz și le așează grămadă în dosul
unei scorburi, ca să facă foc. Când era golomozul
aședat într'un loc mai gropinos și surcelele puse
preste el dă unul după amnar, dă celalalt după
cremene, al treilea după iască, dar' sculele ca-'n
palmă. Caută bieții oameni și mai caută de nici
locușorul de sub limbă nu a rămas necăutat de
ei, dar' i vorba aceea: ia de unde nu-i.

Și cum stau ei și privesc în întunerecul
noptii gândindu-se ce ar fi de făcut, vede fratele
cel mai mare o zare depărtată, ce acuși se stîngea,
acuși earăși se ridica veselă cătră cerul înnorat,
bagsama după cum bătea vîntul când mai tare,
când earăși mai domol.

— Eu mă voiu duce la focul ce se vede
colo în spre meadă-noapte și voiu aduce un tē-
ciune, că despre partea sculelor noastre vĕd eu,
că putem amorti de a fi sĕ dea la noapte o dră-
guță de brumă.

Și nemai așteptând învoirea fraților sei
plecă în pas bun. Și a mers omul nostru și a

mers, de era cloșca mai deasupra crescutului când a ajuns la foc și de grăbit ce era nici nu simția recoarea ce se lăsase peste văile, prin care trecea. Și era dragul meu un foc nădravăn acela de pare să prăjesci în el nu alta; ear' în giurul focului ședea încolăcit un bălaur cu dinți de oțel și sufla numai trândav de dogoreala flacării, ce o isbia vântul în toate părțile.

Când vede omul nostru dihania vrea să întoarcă înapoi, dar' îl ochise nădravênul și'l chiamă îndărăt. Bietul om se întoarce de silă ca de voie bună și-i dice bălaurului „Bună seara!”

„Mulțam prânđul meu de mâne dimineață“, răspunde bălaurul.

„Că n'oi fi prânđul têu de mâne dimineață“, dice omul nostru cam cu jumătate de gură.

„Nu, dacă mi-i sci spune povestea care nu a fost și nu va fi“.

„Că ț'oiu spune-o! — Ț'oiu povesti cum se vinde aiul în târg“.

„Acea o sciu eu““, dise bălaurul și'l legă pe bietul om de un copac ce sta alături.

Cei doi frați așteaptă dar' cât așteaptă, dar' când vęd, că fratele cel mai mare zăbăvesce peste măsură se socotesce cel de mijloc și pleacă și el să vadă ce a fi.

Când se apropie de foc zăresce bălaurul și

vrea să dea înapoi, dar' și pe el îl ochise dihania și'l chiamă înderēt.

Omul se întoarce și dă bălaurului : „Bună seara !“

„Mulțam prânțul meu de mâne l'ameași“.

„Că n'oiu fi prânțul tău“, ȕice omul înspăimēntat, fiind-că deduse cu ochii și de frate-sēu de lūngă copac.

„Nu, dacā 'mi-i spune povestea, care nu a fost și nu va fi“.

„Că ȕoiu spune-o. — Ȕoiu spune cum se vinde ceapa'n târg!“

„Acea o sciu eu cu ochii închiși“, ȕice bălaurul și'l leagă și pe el de un copac lūngă frate-seu.

Fratele cel mai mic așteaptă și așteaptă până târđiu după mieđul nopȕii când începe a se lăsa bruma mai groasă; dar' când vede că fraȕii lui nu se mai întorc și focul licuresce încă tot ca mai nainte, se ia și el și pleacă să vadă ce s'a ales cu dînșii.

Când ajunge omul nostru la foc începea o leacă a se zori în rēsărit.

Vede și el bălaurul incolăcit pe lūngă foc și pe fraȕii sei legaȕi de copaci, dar' nu dă înderēt, ci se apropie de bălaur și-i ȕise : „Bună seara!“

„Mulțam cina mea de mâne seara!“

„Că n'oiu fi cina ta“, ȕice omul îndrăsneȕ.

„Nu, dacă 'mi-i sci spune povestea, care nu a fost și nu va fi.“

„O sci. — A fost așa de bine, ca atunci, când a luat tata pe mama, au voit ei să facă ospet, dar' nu aveau făină. Îmi încarcă tata un car cu grâu și mă trimite pe mine la moară. Eu mă duc la moară, dar' moara nu era acasă, că se dusorase la pășune după căpșune; — eu mă dusei la loc, măcinai și plecai acasă să facem ospet. Făcurăm ospetul și odată când era mama grea cu frate-meu cel mai mare, dice că ar mânca carne de granguri și mă trimite pe mine în pădure să-i prind vre-o câțiva. Umblu eu prin pădure cât umblu până aud numa într'o scorbură câțiva pui de granguri făcând tololoi; caut prin toate părțile după gaură, dar' nu aveam pe nicăiri loc să bag mâna. Atunci iau toporul — bălaurul se apropia tot mai tare de povestaș, să audă mai bine povestea ce-i părea minunată, — și când ridică omul meu toporul să arate cum a dat în scorbură — tip! în bălaur așa de puternic de îndată remase mort“.

Omul nostru deslegă pe frații sei și plecară cătră casă. Nevestele au bătut în palmi când le-au povestit bărbații ce au pățit: le-au dat sculele de foc și de atunci nu le-au trecut prin cap să strămute înțeleapta împărțire a socrului lor.

Șiria, în 28 Septemvrie v. 1882.
